

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/46/2022
Identifikačné číslo spisu: 1308210537
Dátum vydania rozhodnutia: 25.05.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Vladík
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:1308210537.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: G. O., bývajúci XX. V. XX/X, C., právne zastúpeného: JUDr. Peter Škultéty, advokát, Na vršku 8, Bratislava, proti žalovanému: TRANSPORT VERBEKEN s.r.o., IČO: 35 904 151, Odborárska 21, Bratislava, právne zastúpenému: Mgr. Martin Paškala, advokát, Záhradnícka 27, Bratislava, o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru, vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 12 C 119/2008, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 26. apríla 2016 sp. zn. 5 Co 86/2014 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Bratislave z 15. decembra 2021 sp. zn. 5 Co 86/2014, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 26. apríla 2016 sp. zn. 5 Co 86/2014 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Bratislave z 15. decembra 2021 sp. zn. 5 Co 86/2014 a vec mu vracia na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. 12 C 119/2008-383 z 22. novembra 2013 určil, že výpoveď odporcu (žalovaného) zo dňa 23. mája 2008, daná navrhovateľovi (žalobcovi), je neplatná a zaviazal odporcu (žalovaného) titulom neplatne skončeného pracovného pomeru zaplatiť navrhovateľovi (žalobcovi) náhradu mzdy v sume 8.037 Eur a náhradiť mu trovy konania vo výške 4.701,78 Eur, všetko spolu v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Vo zvyšku návrh zamietol a odporcovi (žalovanému) uložil povinnosť zaplatiť súdny poplatok vo výške 581,72 Eur. S ohľadom na vyslovený právny názor odvolacieho súdu, súd prvej inštancie pre formálne nedostatky výpovede určil, že výpoveď odporcu (žalovaného) zo dňa 23. mája 2008 daná navrhovateľovi (žalobcovi) je neplatná a v ďalšom sa zaoberal ostatnými nárokmi navrhovateľa. Pri posudzovaní náhrady mzdy súd prvej inštancie vychádzal z ustanovenia § 134 a § 135 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce (ďalej aj ako „Zákonník práce“ alebo „ZP“). Za rozhodné obdobie, pre výpočet priemerného mesačného zárobku, stanovil okresný súd obdobie predchádzajúceho štvrtroka (obdobie 2. štvrtroka 2008), keďže pracovný pomer skončil dňom 31. júla 2008 a navrhovateľ (žalobca) oznámil, že trvá na jeho ďalšom zamestnávaní počnúc, od 01. augusta 2008. Priemerný mesačný zárobok stanovil súd prvej inštancie v sume 669,75 Eur (20.177 Sk), preto priznal náhradu mzdy navrhovateľovi za obdobie od 11. augusta 2008 na obdobie 12 mesiacov, t. j. 669,75 Eur x 12

mesiacov = 8.037,- Eur a v prevyšujúcej časti uplatneného mzdového nároku, návrh zamietol. O trovách konania súd rozhodol v zmysle § 142 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej aj ako „Občiansky súdny poriadok“ alebo „OSP“) v zmysle ktorého prináleží v konaní úspešnému účastníkovi náhrada trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal. Na základe uvedeného súd prvej inštancie priznal navrhovateľovi (žalobcovi) náhradu trov konania vo výške 4.701,78 Eur za úkony právnej služby, ktoré presne špecifikoval v rozhodnutí.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj ako „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 5 Co 86/2014 z 26. apríla 2016 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny a náhradu trov odvolacieho konania stranám nepriznal. Odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku konštatoval, že odvolanie navrhovateľa (žalobcu) nie je opodstatnené, pretože súd prvej inštancie dospel k správnym skutkovým a právnym záverom, ktoré v napadnutom rozhodnutí aj náležite odôvodnil. V súvislosti s odvolacou námietkou odporcu (žalovaného), podľa ktorého mal súd prvej inštancie aplikovať pri priznaní trov ustanovenie § 142 ods. 2 OSP (priznať náhradu trov konania podľa pomeru úspechu v konaní) uviedol odvolací súd, že v danom prípade sa jednalo o spor o určenie neplatnosti výpovede podľa Zákonníka práce, preto priznanie náhrady trov konania záviselo od úvahy súdu (§ 142 ods. 3 OSP). Podľa názoru odvolacieho súdu preto okresný súd v predmetnom prípade nemohol aplikovať § 142 ods. 2 OSP na priznanie náhrady trov konania.

3. Žalovaný podal proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, proti výroku o trovách konania, dovolanie z dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP. Dal do pozornosti, že súd prvej inštancie svoje rozhodnutie o trovách konania odôvodnil aplikáciou § 142 ods. 1 OSP (úspešnému účastníkovi konania prináleží náhrada trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal). Odvolací súd v odôvodnení dovolaním napadnutého rozhodnutia uviedol, že vzhľadom k tomu, že sa jednalo o spor o určenie neplatnosti výpovede podľa Zákonníka práce, priznanie náhrady trov konania záviselo od úvahy súdu (§ 142 ods. 3 OSP). Dovolateľ mal za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu trpí procesnou vadou, na základe ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Rozhodnutie odvolacieho súdu považoval dovolateľ za nepreskúmateľné, keďže z jeho odôvodnenia vyplynulo, že priznanie náhrady trov konania záviselo od úvahy súdu, čo vyhodnotil dovolateľ za nesprávnu interpretáciu ustanovenia § 142 ods. 3 OSP. Dodal, že odvolací súd sa vo svojom rozhodnutí vôbec nezmienil o skutočnosti, že dovolateľ mal pravdu pri namietanej nesprávnej aplikácii ustanovenia § 142 ods. 1 OSP súdom prvej inštancie, pričom potvrdil jeho rozhodnutie ako vecne správne napriek nesprávnemu právnemu posúdeniu náhrady trov konania. Dovolateľ zdôraznil, že rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prekvapivé, keďže namiesto ustanovenia § 142 ods. 2 OSP bolo aplikované ustanovenie § 142 ods. 3 OSP, k čomu dovolateľ nemal možnosť zaujať svoje stanovisko. Napokon dovolateľ uviedol, že mu odvolací súd odňal možnosť konať pred súdom, keď mu nezaslal písomné vyjadrenie žalobcu k odvolaniu žalovaného, pričom práve na základe argumentácie žalobcu si mohol odvolací súd osvojiť právny názor, že na rozhodnutie o trovách konania je potrebné aplikovať § 142 ods. 3 OSP. Pochybenie odvolacieho súdu videl dovolateľ aj v tom, že rozsudok nedoručoval právnemu zástupcovi žalovaného, hoci bol žalovaný v odvolacom konaní riadne zastúpený. Záverom dovolateľ poznamenal, že je daný aj dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/, b/ a c/ CSP s tým, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, keď určil, že pri určení výšky náhrady mzdy ide o úvahu súdu podľa § 136 OSP. Na základe uvedeného dovolateľ navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu v časti výroku o náhrade trov konania zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a priznal mu nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že dovolateľ v dovolaní nevymedzil dovolací dôvod spôsobom uvedeným v ustanovení § 431 CSP. Uviedol, že nepodával vyjadrenie k odvolaniu, preto ho objektívne odvolací súd ani nemohol zaslať a doručiť dovolateľovi. Mal za to, že rozhodnutím odvolacieho súdu nemohlo dôjsť k porušeniu práva dovolateľa na spravodlivý proces ani vtedy, ak by právnemu zástupcovi dovolateľa nebol riadne doručený napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Zdôraznil, že dovolateľ skutkovo neodôvodnil v dovolaní skutkové dôvody vymedzené v ustanoveniach § 421 ods. 1 písm. a/, b/ a c/ CSP, na ktoré dovolateľ v predmetnom dovolaní poukazoval, pričom

rovnako absentujú základné zákonné predpoklady pre dovolanie z uvedených dôvodov. Podľa názoru žalobcu je dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu právne neprípustné aj z dôvodu, že smeruje proti výroku odvolacieho súdu o náhrade trov konania. Vzhľadom na uvedené právne skutočnosti a dôvody žalobca navrhol, aby dovolací súd dovolanie odmietol a zaviazal žalovaného k povinnosti zaplatiť mu náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je prípustné a súčasne tiež dôvodné.

6. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014). Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „ÚS“, ide o odkaz na rozhodnutie ústavného súdu príslušnej spisovej značky)].

8. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné a podmienky prípustnosti dovolania, sú uvedené v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v

nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (por. § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. Žalovaný vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP a zároveň z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/, b/ a c/ CSP. Žalovaný v dovolaní vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP videl v tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania bolo prekvapivé z dôvodu aplikácie ustanovenia § 142 ods. 3 OSP, pričom žalovaný nemal možnosť namietat správnosť nového právneho názoru odvolacieho súdu. Žalovaný ďalej namietal, že mu odvolací súd odňal možnosť konať pred súdom, keď mu nezaslal písomné vyjadrenie žalobcu k odvolaniu žalovaného. Žalovaný spochybnil postup odvolacieho súdu, ktorý napadnutý rozsudok nedoručoval právnomu zástupcovi žalovaného, hoci bol v odvolacom konaní riadne zastúpený. Napokon namietal, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, keď určil, že pri určení výšky náhrady mzdy ide o úvahu súdu podľa § 136 OSP.

13. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

14. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

15. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Pod nesprávnym procesným postupom súdu treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa znemožnila strane realizácia tých procesných práv, ktoré majú slúžiť na ochranu a obranu jej práv a záujmov v tom-ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia bude znamenať nespravodlivý súdny proces.

16. Najvyšší súd dáva do pozornosti, že v rozhodnutí publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 91/2021 dovolací súd konštatoval, že rozhodnutím, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí pre účely posudzovania väd zmätočnosti v zmysle § 420 CSP, je aj rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol s konečnou platnosťou o odvolaní

proti výroku o náhrade trov konania (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. septembra 2021, sp. zn. 1 VObd 2/2021). Na základe uvedeného dovolací súd ustálil, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je spôsobilým predmetom dovolacieho prieskumu (pozn. dovolanie žalovaného smeruje len proti výroku o náhrade trov konania).

Podľa § 142 ods. 1 OSP, účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Podľa § 142 ods. 2 OSP, ak mal účastník vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadny z účastníkov nemá na náhradu trov právo.

Podľa § 142 ods. 3 OSP, aj keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný, môže mu súd priznať plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech v pomerne nepatrnej časti alebo ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu; v takom prípade sa základná sadzba tarifnej odmeny advokáta vypočíta z výšky súdom priznaného plnenia.

17. V sporovom konaní (o ktoré ide aj v danom prípade) sa za účinnosti Občianskeho sporového poriadku otázka náhrady trov konania spravovala predovšetkým podľa jeho výsledku, pričom sa uplatňovala zásada úspechu vo veci (§ 142 OSP), v súlade s ktorou súd priznal náhradu trov konania tomu účastníkovi, ktorý bol v konaní procesne úspešný; len výnimočne mohol súd v konaní procesne úspešnému účastníkovi nepriznať náhradu trov konania (§ 150 OSP). Ustanovenie § 142 ods. 1 OSP sa vzťahovalo na prípady, v ktorých mal účastník plný úspech. Aplikácia § 142 ods. 2 OSP prichádzala do úvahy vtedy, keď žiaden z účastníkov konania nemal plný úspech v konaní (mal len úspech čiastočný). Ustanovenie § 142 ods. 3 OSP je vo vzťahu k § 142 ods. 2 OSP lex specialis, pričom platí všeobecné pravidlo, že špeciálna úprava má prednosť pred všeobecnou úpravou (lex specialis derogat legi generali). Z ustanovenia § 142 ods. 3 OSP vyplývalo, že účastníkovi, ktorý mal vo veci iba čiastočný úspech, mohol súd priznať úplnú náhradu trov konania medziiným vtedy, ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu. Najvyšší súd už vo svojich skorších rozhodnutiach, v ktorých riešil obdobnú problematiku, dospel k názoru, že pre priznanie plnej náhrady trov konania podľa § 142 ods. 3 OSP nie je podstatný rozsah čiastočného úspechu (v nepatrnej časti alebo prevažnej časti) ani to, akú sumu v pomere k súdom priznanej sume účastník uplatňoval. Za neúspech sa nepovažuje rozdiel medzi uplatňovanou a priznanou výškou nároku. Predpokladom pre aplikáciu tohto ustanovenia je výlučne skutočnosť, že rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu. Ak je tento predpoklad splnený, treba o náhrade trov konania rozhodnúť podľa § 142 ods. 3 OSP (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 MCdo 4/2007, 2 MCdo 3/2006, 3 MCdo 9/2007, 3 MCdo 14/2009, 5 MCdo 6/2007 a 5 MCdo 2/2009).

18. Zo spisu vyplýva, že súd prvej inštancie dospel k záveru, že žaloba žalobcu je dôvodná a určil, že výpoveď odporcu (žalovaného) zo dňa 23. mája 2008 daná navrhovateľovi (žalobcovi) je neplatná; určil, že odporca (žalovaný) je povinný titulom neplatne skončeného pracovného pomeru zaplatiť navrhovateľovi (žalobcovi) náhradu mzdy v sume 8.037 Eur a nahradiť mu trovy konania vo výške 4.701,78 Eur; vo zvyšku žalobu zamietol a zaviazal odporcu (žalovaného) na úhradu súdneho poplatku vo výške 581,72 Eur. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol v zmysle § 142 ods. 1 OSP, podľa ktorého prináleží v konaní úspešnému účastníkovi náhrada trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal a priznal navrhovateľovi (žalobcovi) náhradu trov konania vo výške 4.701,78 Eur, na úhradu ktorých zaviazal odporcu (žalovaného). Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. Za podstatné pre rozhodnutie o trovách prvoinštančného konania považoval odvolací súd to, že sa v predmetnom prípade jednalo o spor o určenie neplatnosti výpovede podľa Zákonníka práce, teda priznanie náhrady trov konania súdom záviselo od úvahy súdu (§ 142 ods. 3 OSP), preto z pohľadu odvolacieho súdu v tomto prípade súd prvej inštancie nemohol aplikovať na priznanie náhrady trov konania ustanovenie § 142 ods. 2 OSP.

19. Odvolací súd podľa § 142 ods. 3 OSP v napadnutom rozsudku rozhodol tak, že potvrdil rozhodnutie

súdu prvej inštancie o trovách konania s odôvodnením, že rozhodnutie vo veci samej záviselo od úvahy súdu a preto uložil žalovanému povinnosť nahradiť žalobcovi trovy prvoinštančného konania v plnej výške. Dovolací súd konštatuje, že odvolací súd v napadnutom rozhodnutí nesprávne právne posúdil vec, keď na zistený skutkový stav aplikoval ustanovenie § 142 ods. 3 OSP, ktorým ustanovením rozhodol o trovách konania. Z uvedeného ustanovenia vyplývajú tri špeciálne skutkové podstaty, v prípade ktorých musí byť posúdenie náhrady trov konania u účastníka, ktorý mal vo veci iba čiastočný úspech, odlišne od všeobecného pravidla vyplývajúceho z ustanovenia § 142 ods. 2 OSP. Ide o prípady, ak (a) mal účastník neúspech v pomerne nepatrnej časti, (b) rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku, (c) rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu (II. ÚS 82/09-27). Ustanovenie § 142 ods. 3 OSP treba v pomere k ustanoveniu § 142 ods. 2 OSP považovať za lex specialis, pričom vo vzájomnom vzťahu týchto dvoch ustanovení platí všeobecné pravidlo, podľa ktorého špeciálna úprava má prednosť pred všeobecnou úpravou (lex specialis derogat legi general). Uvedený záver odvolacieho súdu nemá oporu v jazykovej (gramatickej) metóde výkladu ustanovenia § 142 ods. 3 OSP a nepochybne je v zjavnom rozpore s princípom spravodlivosti. Dovolací súd zároveň zdôrazňuje, že podstatou prejednávaneho sporu bolo určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru a s tým súvisiace rozhodnutie o náhrade mzdy, ktoré nemožno pre potreby rozhodovania o trovách konania podradiť pod niektorú zo skutkových podstát vyplývajúcich z ustanovenia § 142 ods. 3 OSP umožňujúcich odchyliť sa od všeobecného pravidla zakotveného v ustanovení § 142 ods. 2 OSP, pretože rozhodovanie súdov nižšej inštancie o výške plnenia celkom zjavne nezáviselo od úvahy súdu (pozn. tak ako je to napríklad pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch, výške sumy bolestného a pod.).

20. Z pohľadu výsledkov konania na súde prvej inštancie odvolací súd založil svoje rozhodnutie „nečakane“ a nepredvídateľne na iných („nových“) dôvodoch než súd prvej inštancie, pričom odvolateľ v danej procesnej situácii nemal možnosť namietat správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní. Odvolací súd neoznámil strany so svojím odlišným právnym názorom a nedal im príležitosť sa k tomuto názoru vyjadriť. Strany tak nevedeli, že odvolací súd bude na vec nazeráť inak a nemohli tomu prispôbiť svoje právne a skutkové námietky. Zo spisu totiž nevyplýva, že by odvolací súd postupoval podľa § 382 CSP (resp. § 213 ods. 2 OSP), že by si splnil svoju povinnosť vyplývajúcu z tohto ustanovenia, čím porušil právo strany na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP).

Podľa § 213 ods. 2 OSP, ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

Podľa § 382 CSP, ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

21. Civilný sporový poriadok v ustanovení § 382 ustanovuje, že ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. Uvedené ustanovenie má predísť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí, vychádza z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je považovaný za komponent princípu právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty. O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, nemá strana konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie, nejavili ako významné. Pod „prekvapivým rozhodnutím“ sa v rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky rozumie rozhodnutie, ktorým odvolací súd, na rozdiel od súdu prvej inštancie, za rozhodujúcu považoval skutočnosť, ktorú nikto netvrdil alebo nepopieral, resp. ktorá nebola predmetom posudzovania súdom prvej inštancie. Prekvapivým je rozhodnutie odvolacieho súdu „nečakane“ založené na iných právnych záveroch než rozhodnutie súdu prvej inštancie (porovnaj 3 Cdo 102/2008), resp. rozhodnutie z pohľadu

výsledkov konania na súde prvej inštancie „nečakane“ založené nepredvídateľne na iných „nových“ dôvodoch, než na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvej inštancie, pričom strana sporu v danej procesnej situácii nemala možnosť namietat' ne/správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní (porovnaj 5 Cdo 46/2011). Aj Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre definoval tzv. prekvapivé rozhodnutie, o ktoré ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných zásadne odlišných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, pričom zároveň odvolací súd účastníkovi konania neumožní vyjadriť sa k jeho iným (odlišným) právnym záverom, teda účastník konania nemá možnosť právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie nejavili ako významné (II. ÚS 407/2016, I. ÚS 736/2016).

22. Princíp tzv. „predbežného právneho posúdenia vecí“ vychádzajúci z § 382 CSP (tiež por. § 171 ods. 1 CSP) teda súvisí so zameraním sa na dokazovanie sporných skutočností, aby strany sporu dostali príležitosť predstaviť vlastné argumenty týkajúce sa právneho posúdenia veci. Tým by sa mohol predbežný právny názor všeobecného súdu potvrdiť alebo vyvrátiť (III. ÚS 446/2010, 4 Cdo 22/2017).

23. Obdobnú právnú úpravu obsahoval Občiansky súdny poriadok, ktorý v ustanovení § 213 ods. 2 stanovil, že pokiaľ je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. Z daného ustanovenia vyplýva predpísaný postup odvolacieho súdu, ak sa domnieva, že nárok, ktorý je predmetom konania, treba posúdiť podľa iného ustanovenia právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie. To znamená, že nárok treba posúdiť alebo podľa úplne iného právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, alebo síce podľa toho istého právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, ale podľa iného ustanovenia (iného paragrafu alebo iného jeho odseku). Súčasne musí byť splnená aj druhá zákonná podmienka, že je toto iné zákonné ustanovenie rozhodujúce pre rozhodnutie veci. Ak sú súčasne splnené obidve zákonné podmienky, je odvolací súd povinný vyzvať účastníkov, aby sa vyjadrili k novej aplikácii tohto iného zákonného ustanovenia.

24. Výzva odvolacieho súdu podľa § 382 CSP (resp. § 213 ods. 2 OSP) je potrebná vždy, keď odvolací súd dospeje k záveru, že nárok treba posúdiť podľa celkom iného právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, alebo síce podľa toho istého právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, ale podľa iného ustanovenia za súčasného splnenia podmienky, že toto iné zákonné ustanovenie je pre rozhodnutie veci rozhodujúce.

25. Najvyšší súd už v rozhodnutí publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 33/2011 konštatoval, že pokiaľ odvolací súd nevyzval účastníkov konania v zmysle § 213 ods. 2 OSP (odo dňa účinnosti CSP § 382 CSP), aby sa vyjadrili k možnému použitiu tohto ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní nebolo použité a je podľa názoru odvolacieho súdu pre rozhodnutie veci rozhodujúce, odňal účastníkovi konania možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ OSP (teraz § 420 písm. f/ CSP).

26. Dovolací súd dospel k rovnakým záverom aj v ďalších rozhodnutiach. Z uznesenia dovolacieho súdu sp. zn. 5 Cdo 210/2009 z 9. júna 2006 vyplýva, že ak odvolací súd je názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, je povinný vyzvať účastníka konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadril. Ak tak neurobí, zaťažuje konanie vadou v zmysle § 237 písm. f/ OSP. Podľa názoru dovolacieho súdu vyjadreného v uznesení sp. zn. 5 Cdo 334/2009 z 11. novembra 2010 platí, že vydaniu rozhodnutia súdu musí predchádzať zákonné konanie (fair proces), t. j. taký postup súdu, v ktorom je zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov. Na zabezpečenie tejto ochrany priznáva Občiansky súdny poriadok účastníkovi procesné práva, medzi ktoré patrí aj právo vyjadrovať sa k tvrdeným skutočnostiam, navrhovať dôkazy na ich vyvrátenie a vyjadrovať sa aj k právnym dôsledkom z nich vyplývajúcim. Ide o procesné práva, ktoré môže účastník uplatniť nielen v konaní na súde prvého stupňa, ale aj v odvolacom konaní. Realizácia týchto práv v odvolacom konaní je

však znemožnená, ak odvolací súd sa síce stotožní s konečným záverom súdu prvého stupňa o neopodstatnenosti žaloby, ale svoje rozhodnutie založí na právnych záveroch vychádzajúcich zo skutočností, s ktorými sa prvostupňový súd vo svojom rozhodnutí nezaoberal a ku ktorým sa neúspešný žalobca nevyjadroval, pretože k tomu nemal dôvod.

27. Vzhľadom na uvedené bola námietka žalovaného, že žalobca mal vo veci len úspech čiastočný a preto bolo potrebné, aby súdy nižšej inštancie pri rozhodovaní o trovách prvoinštančného konania aplikovali ustanovenie § 142 ods. 2 OSP dôvodná a právny záver v nej vyslovený vyhodnotil dovolací súd ako správny. Ak odvolací súd nevyzval účastníkov konania v zmysle § 213 ods. 2 OSP, resp. § 382 CSP, aby sa vyjadrili k možnému použitiu ustanovenia § 142 ods. 3 OSP, zaťažil konanie vadou zmätočnosti podľa § 420 CSP (predtým § 237 OSP).

28. Na základe vyššie uvedeného možno uzavrieť, že v kontexte celého súdneho konania ide o tak závažné pochybenie odvolacieho súdu, ktoré znemožnilo žalovanému uskutočňovať mu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa do 30. júna 2016 ustálila na tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti uvedenej v § 237 ods. 1 OSP (teraz § 420 písm. f/ CSP), dovolaním napadnuté rozhodnutie treba zrušiť.

29. Dovolací súd preto dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je nielen procesne prípustné, ale aj opodstatnené a ďalej sa s vecnou stránkou dovolania nezaoberal. So zreteľom na to dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 CSP v spojení s § 450 CSP).

30. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). V novom rozhodnutí odvolací súd rozhodne znovu o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

31. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.